

1321

ЛОЗАРСКИ ПРЪРЪКЪ

4464
МЕСЕЧНО
СПИСАНИЕ

ОРГАН
НА

СЪЮЗА НА БЪЛГАРСКИТЕ ЛОЗАРИ-ВИНАРИ.

Редактор: И.И. Хранков.

СЪДЪРЖАНИЕ.

1. М. Михайлов — Ше бжде ли?	1
2. В. П. Маринов — Борбата против алкоолизма и лозарството	5
3. Н. Дечев — Време за рязане на лозята	13
4. И. И. Хранков — Гроздоберни мисли и сждения	16
5. Н. Дечев — Хибридизация на лозите	18
6. И. И. Хранков — До редакцията на в. „Борба“	24
7. Изложение до министра на финансите	27
8. Разни	29
9. Хроника	32

Ф О Н Д

за подпомагане „Съюза на бжлгарските лозари-винари“ и сп. „Лозарски Преглед“.

Подобно на миналите години и през настоящата ще продължава събирането на доброволни помощи за засилване на Съюза и издръжка на списанието. Редакцията се надева, че всеки лозар и винар ще внесе по нещо за горната цел.

Редакцията моли г. г. сътрудниците и кореспондентите ѝ да побързат с изпращането на материал и сведения, за да не се забавя излизането на книжките.

Из „Наредби“^(*) на Министерството на Земледелието.

№ 9112. — 22. VIII. 1921 год. — До г. г. директорите на държавните средни и практически земеделски училища, директорите на катедрите, управителите на разсадниците, началниците на районните изпитателски станции. — Като Ви препоръчва Министерството единственото в Бжлгария лозарско-винарско списание „Лозарски преглед“, органа на съюза на бжлгарските лозари-винари, поканва Ви да абонирате повереното Ви учреждение за него, като същевременно се препоръчва и на учениците в земеделските училища.

Началник на отделението: **Ив. Бжрзаков.**

^{*} Брой 32, 27. август т. г.

ЛОЗАРСКИ ПРЕГЛЕД

СПИСАНИЕ НА СЪЮЗА НА БЪЛГАРСКИТЕ ЛОЗАРИ-ВИНАРИ.

Годишен абонамент 40 лв. предплатен за 20 печатни коли. Обявления и реклами се присмат по обявените цени. Ръкописи не се връщат. Всичко, което се отнася до списанието, да се отправя до редакцията в София, „Гурко“ 18.

Статии от „Лозарски Преглед“ може да бъдат препечатвани само с разрешение от редакцията му.

Редактор: И. Хранков.

М. МИХАИЛОВ

~~111164~~ 71962
Ще бжде ли?

БРАЦОВО НАР. Ч-ЩЕ
Г. ДИМИТРОВ - ПЛОВДИВ
БИБЛИОТЕКА

Много време се желя, много години се говори и работи, до като се създаде съюза на българските лозари и винари. Създаде се той след продължителни сградания на лозарите. И всички поздравиха появянето му. Лозарите го посрещнаха с голема вера за дълъг живот и сигурни успехи в борбите за защита на родното ни лозарство и винарство. Всички изказаха задоволството си и благопожеланията си. Но с това свършиха. Лозарите се прибраха и се предадоха на тежък труд. В лозя, магочници и изби — всеки гони своята печалба. И времето помага — гроздето, виното, а особено лозовия материал струват добри пари. Всекой се стреми да слечели повечко, да подобри и разшири стопанството си. Това е хубаво, всекой е длъжен да се погрижи за себе си и близките си, да усигури благосъстоянието си. Но, уви! всички се захласнаха в грижите си само за днешния ден. Забрави се това, което беше преди 5—6 години и, което пак може да дойде. Забравихме да се погрижим за утрешния ден, който може да ни донесе големи грижи и да ни причини скъпи жертви.

След няколко дена съюза ни ще има втория си редовен конгрес. Готови ли сме за него? Ще можем ли ний конгресистите да кажем на българското общество и на управляющите среди от името на българските лозари силно и авторитетно нашата дума по болните лозарски въпроси; ще

можем ли ний да говорим от името на българските лозари за общите ни болки и да предявим общи искания? А, въпреки добрите печалби, ний имаме много общи болки. Петиота и фалшификацията на вината се ширят по градове и села, от елегантните столични локали до похлупените селски кржчми. Все още не е изключена възможността и вноса от чужбина да си пробие път, ако не днес то утре. Но това са въпроси, които засегат интересите на всички лозари. В името и за защита на тези интереси, се създаде и лозарския сюз. Да, на сюза се постави големата и трудна задача — да защитава общите интереси на българските лозари. Но тези лозари, чиито интереси ще защитава сюза, погрижиха ли се да му създадат необходимите условия за работа, погрижиха ли се да му създадат необходимия авторитет? Колко лозари обединява сюза? Колко сж изправните членове и каква материална и морална подкрепа сж указали те на сюза, в неговите борби? Колко членове се погрижиха да се разпространи и стабилизира печатния орган на сюза — единствената връзка между сюза и лозарите, защитника и съветника на лозарите? Лозарите не изпълниха задълженията си към сюза. Големата част от тех стоят още вън от него. А тези, които станаха негови членове, задоволиха се да му изкажат симпатиите си, отдръпнаха се на мирен труд и повече не се заинтересоваха за него. Разбира се, от време на време долитат до сюза телеграми и молби за ходатайства и застъпничества. Никой, обаче, не се запита, от къде се издържа сюза? А сюза продължава да бъде в тежест на малцина интелегентни и с по-високо съзнание лозари. Но това положение не може да продължава. Малцина винаги малко могат да дадат. А за един лозарски сюз, който ще трябва достойно да представлява и защитава интересите на лозарството ни, сж необходими много средства. Без средства нема здрава организация, не могат да се ангажират на работа в сюза интелегентни и дейни хора, които умело и с такт да разработват и изнасят пред обществото и държавната власт всички онези въпроси, които сж в непосредствена връзка с напредъка и бъдещето на лозарството ни. Без средства сюза не може да изпълни нито една от поставените му задачи. Ето защо, ако лозарите не навлезат масово в него и се наредят под общото лозарско знаме, ако не се дисциплинират

и привикнат да изпжняват колективните си задължения, тогава сжюза ще остане само една идея, без да допринесе нещо за лозарството ни, чиито нужди сж толкова големи и разнообразни. А днешното време е време на борби — навсекжде борба за сществование и надмощие. Макар че гражданите от една джржава да имат много общи интереси и отделните сжсловия и професии да сж зависими едни от други, то все пак отделните сжсловия си имат свои собствени интереси, които са в разрез с тези на другите сжсловия и професии. И борбата между тех е постоянна — кога по-силна, кога по-слаба — тя никога не престава. За защита на общите си интереси, отделните хора от дадена професия или сжсловие се групират в свои сдружавания и сжюзи, в които се обобщават нуждите на сжсловието или професията, определят се общи искания и се изнасят пред обществото и джржавата.

И лозарите имат своите общи нужди и интереси. Те ще имат да се борят против фалшификацията на вината, петигота, бирата, спирта, вноса на вина, стеснителните за лозарството и винарството законоположения и пр.

Действително, ний имаме демократично джржавно управление. Джржавата е длжвна да се грижи за усигуряване поминжка на гражданите, да помирява протизоположните им интереси и да сжздава благоприятни условия за развитието на техните стопански и културни деятелности. Но джржавата има да се справя с хиляди вжпреси. Затова из погледа ѝ се изплжзват особните нужди и интереси на отделните професии и сжсловия. Ето защо, необходимо е всеко сжсловие и професия да имат своя будна стража, която да следи развитието на нашия обществен и стопански живот и да предупредява евентуалните затруднения, които биха последвали за сжсловието или професията, било вследствие джржавната политика или несправедливите домогвания на други професии и сжсловия с противоположни интереси.

В миналгодишния редовен конгрес един от министрите, който бе дошел да поздрави конгресистите, потвжрди изказаните по-горе мисли, като се изказа в този смисл: лозарският сжюз трябва да бжде будното око, което да предупреждава и предвардва джржавната власт от деяния, които биха спжнали правилното развитие на лозарството и винарството ни.

Но този вжпрос е ясен. Нема нужда от много доказване, че лозарският сжюз е необходим за защита интересите

на лозарите. Въпросът е там: ще сжумеят ли лозарите да го закрепят и засият до степен на фактор в стопанския ни живот? Има ли необходимото сжзнание у лозарите, че покрай многото свои едри и дребни лични интереси, имат един общ и най-голем интерес — защита на своя поминжк? Ще намерят ли лозарите в себе си достатжчно сили и разбиране да си наложат малко материални средства, за да предотвратят тежките грижи които им носи утрешния ден?

Ние сме джлжни да повдигнем тези въпроси пред лозарите преди конгреса и да обжрнем вниманието им вжрху тех. Ако лозарите оставят сжюза и за напред в това положение, в което е днес, той не ще може да се развива и да ги ползува. А това е равностлно на смжрт! Требва ли да умре сжюза? Не, той требва да живее и расте, защото му сме вжзложили големи задачи, защото утре ще ни потребва в борбата ни с фалшификацията на вината, петиота, спекулата в винарството, и всички евентуални пречки по пжтя на развитието на лозарството ни като поминжк.

Сжюза требва да се засили. Нека лозарите се стекат масово на конгреса и обсждим, по какжв начин да стане това. Всеки делегат требва да донесе и парична помощ за сжюза. Делегатите ще требва да имат за особна своя грижа и избора на управителен сжвет на сжюза. Управителния сжвет е, който привежда в изпжлнение решенията на конгреса и поставените задачи на сжюза. Обаче да се изберат и най-деятелните, най-умните и ентузиазирани хора, без средства не ще могат да работят. Без пари не се печатат книги, не се води борба, защото требва да се плаща на тези хора, които ще се повикат на работа. Затова аз отправям кжм лозарите този позив.

Лозари! елате на конгреса, за да помислим за утрешните си нужди, да усигурим поминжка си от кризи и катастрофи. Елате да посочим, кои хора най-достойно ще представят и защитават интересите ни. Сжюза има нужда от пари — донесете помощи и запишете абонати за сжюзното списание за да усигуримъ излизането му с това да дадем възможност на нашите избранници да защитят интересите ни.

Лозари! изпжлнете своя джлг за защита на поминжка си.

Борбата против алкоолизма и лозарството.

„Благословено да е виното, проклето да е пиянството“.
„Пий го (питието), да не те пие то“. „Пий с мера“. В тези три народни мъдрости, изнесени тжй ясно и убедително, се заключават целия въпрос за алкоолизма у нас. Народът откровено проявява своя възглед, своето разбиране, сложило се през течение на вековете, за пиенето на спиртните питиета. Упогребявай го, но не злоупотребявай. Алкоолизмът не е резултат на употреблението на спиртните питиета, а на тяхното злоупотребление, което нашият народ осжда. Борбата против алкоолизма предприета от известно време насам, от разни страни, не може да не намери подкрепа и съчувствие на всеки съзнателен гражданин, защото тя е насочена против едно социално зло, което, там където съществува, причинява голема рана на населението и трябва да се вземат всички мерки да не се появи у нас. Тази борба, обаче, трябва да се води така да се каже на „местна почва“ в съгласие на нашата действителност и съобразно чувствата, убежденията, нравите и традициите на народа. Всеки, който познава нашият народ, който е живел и живее между него и вижда неговите добродетели и пороци, не може да не го счита за един народ „трезвен“, по трезвен от всички негови съседи и много други народи. Българинът се отвръщава от пиянството и мрази пияниците.

Никой до сега у нас не е излезъл с сериозни данни от които да се вижда, че пиянството и алкоолизмът се увеличават и взимат застрашителни размери, щото да се налагат онези драконически мерки, които се препоръчват и които, дали ще унищожат алкоолизма, ако такъв съществува, не може да знаем, но че те ще съсипеят две големи народни производства, — лозарството и овощарството, особено първото, в това съмнение няма. Никой също не е изнесъл факти от които да се вижда, че числото на кръчмите се увеличава, — ако това може да служи като мерило за размерът за пиени-

ето, — и че то е по-голямо (сравнително населението отколкото преди 30—40 години¹⁾). Противното е верно: сега се пие по-малко, пие се по въздържано, по разумно, числото на кржчмите не е увеличено, а сигур е намалено в сравнение с населението. Требва човек да познава какво е било положението по-рано и какво е сега, за да вади заключение.

Употреблението на алкоола и на алкоолните питиета, през последните 20—30 години, е било предмет на сериозно и подробно изучаване от мнозина физиолози, химици и др. учени. Нема да излагаме тук резултатите и различните мнения, но не може да не отбележим забележителните опити на американците Athvater и Benedict и изследванията на знаменитите французки учени Д-р Armand Gautier от Академията на науките и Duclot от Пастйоровия институт в компетентността и добросъвестността на които не може да има ни най-малко съмнение. Противното на по-раншните мнения, те считат, че алкоолът теоритически е една храна, такава каквато е захартта, нишестето и тлжстините, но храна, обаче, която става опасна и вредна щом мине известна граница. Неговото действие върху организма е в зависимост от неговото качество и от размерът в който се употребява. Специално за виното опитът и наблюденията на D-г Roos от Монпелие, италианските учени Albertoni и Rossi установяват напълно хранителните му свойства, употребявано в умерено количество. Разбира се, ние няма да вземем тези изследвания за една гола истина и да почнем да викаме: пийте, че алкоола е храна; но няма да поддръжаме и онова крайно мнение, че алкоола е абсолютно отрова, па в каквато ще и форма и размер да се употребява.

Алкоолизмът се появи и разпространи в Европа откакто излезе индустриалния спирт, който вместо да отиде за сво-

¹⁾ В сп. „Обществено Здраве“ от 1920 г., кн. 6 г. Д-р Нейчев в ст. „Питейните заведения у нас“ дава някои данни за числото на кржчмите за разни години. От тех, обаче, ако действително те сж съвсем верни, не се вижда некое особено увеличение, което може да предизвика страх и тревога! Наистина, в някои населени пунктове една кржчма се пада на много малко число жители (25, 41, 42, 25, 56 и пр.) и това бие на очи, но те сж обикновено пазарни места. Вижда ми се невероятно в Троян да е имало през 1914 год. 1 кржчма на 55 души, а на следующата 1915 година изведижж да сж се увеличили и да сж станали 1 кржчма на 25 души, т. е. по една на всеки 4—5 кжши! Отварянето на нови кржчми ни най-малко не показва още, че с това се увеличава и количеството на изпитото питие и числото на пивачите. В повечето случай става едно разпределение в по-големото число заведения.

ето предназначение, влезе в консомацията. Вековното употребление на лозовите продукти са най-красноречиво доказателство на това и сега там, гдето лозарството вирее, алколизъм няма, а той съществува най-много в нелозарските страни, гдето се употребяват произведенията на индустриалния спирт.

Борбата против алколизъмът е един въпрос сложен и труден, една проблема която трябва да се разглежда не само от съображения морални, защото засяга голями икономически, поминъчни и фискални интереси и едно бързо и повърхностно разрешаване на този въпрос, без основно проучване, може да докара тъжко противоположни резултати и да причини не малки сътресения в икономическия живот на страната. Трябва да се приложат такива мерки, които, като ограничават и предотвратяват злоупотребленията с спиртните напитки и не дават място за съществуване и развитието на алколизма, да не пречат за успеванието на лозарството и овощарството. А това може, щом се действава в съгласие с науката и нашите местни условия. Нека заявим, за да бъдем вън от каквото и да е подозрение, че ние лично нямаме нито една главина лоза, нито каквито и да е връзки с кржчми, кржчмари или търговци на спиртни напитки, но не може да гледаме хладнокръвно как нещъзнателно се подкопава бъдащето на едно такова ценно народно производство каквото е лозарството, за въздигането на което от 25 години насам са изразходвани толкова труд и енергия, са положени толкова грижи и усилия и са похарчени грамадни средства.

Като най-радикално и ефикасно средство против пиянството и алколизъмът се препоръчва, от всички страни, затварянето или намалението до най-крайния минимум на кржчмите. Какво е кржчма? — За нас кржчмата не е друго освен едно заведение, един магазин или дюкян, гдето се предлагат и продават на публиката произведенията на лозарството — виното и ракията, така както в бакалници, хлебарници и други заведения се предлагат и продават произведения и предмети от други земеделски или индустриални произхождения. Истина е, че между нисшето общество думата „кржчма“, особно „селска кржчма“, предизвиква чувство на отвращение и страх; тя е синоним на вертеп или място на пиянство, експлоатация и мръсотия! Това понятие, обаче, за кржчмите

може да намери своето оправдание в по-отдавнашните времена; ако е останало нящо което може още да компрометира кржчмата, като едно чисто търговско заведение, лесно е да се отстрани. Да се допуска че кржчмите играят същата роля каквато по-рано, то значи да се отрече всякакъв прогрес в селото, да се мисли че населението се намира още в такава рутина и невежество, в каквато е било преди много години. За честта на нашите селени, за честта на толкоз дейци и ратници, които сж работили за повдигане сжзнанието, културата и просветата между населението, положението сега коренно е изменено.

В този момент, когато въпросът за алкоолизма и кржчмите е поставен на дневен ред и е настъпило едно смущение между лозарите, което даже предизвика въздържане през тази пролет за посаждане нови лозя и спадание цените на лозовите материали, нужно е да се уясни положението за да не се убива и спира всека инициатива и желание. За да се постигне това, вместо внесените в Народното Сжбрание разни законопроекта и предложения, налага се изработването на един специален закон за „продажбата на спиртните питиета“ в основите на когото да легне: регламентация на кржчмите и другите питейни заведения, произхождение и качеството на напитките, контрола върху продажбата, хигиената, преследване и наказание на пияниците и алкоолиците и т. н. Ако за сега не може да се забрани продажбата на питиета от фабричен спирт, трябва задължително да се декларират; може да се забрани производството и продажбата на мастиката, като едно много силно спиртно питие, както направиха в Франция и Швейцария с абсента. Може да се предвиди щото кржчмите да се разделят на две категории: едни в които да се продават всички спиртни питиета, като се облагат по-тежко и други, в които да се продават само така наречените хигиенически питиета — виното и бирата, като се фаворизира по всекакъв начин виното, което е продукт на лозарството, една култура която дава поминик на много хора. С това ще се поощри консомацията на виното и бирата за сметка на силните и концентрирани питиета, с които най-лесно се злоупотребява. Такова положение за кржчмите е сжздадено в Романия през 1908 г. и в скоро време е дало отлични резултати, като е намалило консомацията на спирта за сметка на

виното и бирата, което е желателно, като в същото време още първата година, след прилагане на закона, общите кржчми са намалели на повече от половина и тези за продажба само на вино и бира се значително увеличили. Това класиране на кржчмите е докарало едно голямо намаление в консомацията на спиртните питиета. Когато през 1907 година е било консомирано 17 милиона литра гроздова ракия и 37 милиона сливова (цуйка), следующата 1908, когато закона влезъл в сила, консомацията намаляла на 12 мил. литри гроздова ракия и 24 сливова или 18 мил. литра ракия по-малко. Консомацията на виното пак се е увеличила от 116 на 117 милиона и на бирата от 17 на 18 милиона литри. Това изменение в консомацията трябва да е станало още по чувствително през следующата година

Идеята, чрез референдум да се решава съществуването или не на кржчми в общините, ако тя се популяризира и възприеме от населението, ще доведе до резултати тъжко противоположни на гонимата цел, защото ще усили алкоолизма, а ще спре развитието на лозарството, както и на овощарството (сливарството). Най-вероятния резултат ще бъде следующия. В непроизводителните центрове, гдето тези култури не съществуват или съж слабо застъпени, че стопаните без особни мъжнотии ще пласират своите произведения на самото място, населението ще пасува за закриването на кржчмите. В производителните центрове, в които лозарството и овощарството са силно застъпени и произвеждат вино и ракия за износ и болшинството от населението са производители, ще гласува против затварянето на кржчмите. Така щото ще дойдем до такова едно положение, че кржчми нема да има в непроизводителните центрове, които съж повече, а ще има в производителните, които съж много по-малко. Това ще бъде, разбира се, един процес, който може да не се развие за 1—2 години, а за един по-дълъг период, но логическия край на тази мерка ще бъде този. Какво положение ще вземе тогава консомацията? Производството на вино и ракия, което го имаме сега, при предположението че то ще спре да се увеличава, по необходимост ще се консомира в самите производителни места, между едно по-малко число хора, ще се предлага широко на публиката, ще поевтинее, което ще даде възможност всеки да пие и много да пие, особно самите производи-

тели. А това е вече пиянство, което ще се изроди в алколизъм и то масов алколизъм. Когато съвсем друго щеше да бъде, ако сегашното производство, което даже удвоено, но пласирано в цялата страна, между едно население от 5 мил. души, няма да произведе никакъв алколизъм, освен, може би, на отделни лица, които нямат съзнанието да пият с мярка. Ще бъде същото, както е било в турско време и скоро след освобождението, когато, поради несигурността в търговията и лошите съобщения, до като в производителните центрове се е пило извънредно много, това могат да си спомнят всички стари хора, имало е места, гдето хората не съвиждали вино, а ракията се намирала колкото за цяр.

При старото лозарство ние бяхме достигнали най-силното пространство лозя 1,100,000 декари; при днешното лозарство, поради много причини, това количество няма да имаме никога и ако възобновим $\frac{3}{4}$ или поне $\frac{2}{3}$ от него, ще бъде голям успех. Значи, може да мечтаем за 7—800,000 декари лозя или двойно от това, което имаме сега, от които ще добиваме средно 2 милиона хектолитри вино, като държим сметка и за лошите години. Пласирано между едно население от 5 мил. души, ще падне на глава 40 литри на година (сега е 20 литри), когато в Франция и Италия се пада 100—120 л. Ще имаме също около 20 милиона литри ракия гроздова и сливовица, която пада по 4 л. на глава или 1.4 л. абсолютен спирт (в Франция е 4 л., в Париж 7, Белгия 9, Холандия 11). Това ще бъде максималната консомация на вино и алкоол у нас, а тя не съдържа и най-слабите елементи за опасност от алколизъм. В тази сметка не туряме индустриалния спирт, защото ние считаме, че, рано или късно, той трябва да се изключи от консомацията и си отиде в индустрията като материал за горение и осветление, и да останат за пиене само продуктите на лозата и овощията, но и сега даже, както индустриалния спирт се употребява, той не удвоява консомацията на глава и ние сме много далеч от другите страни. Нека допълним при това че и бира се употребява около 4—5 литри на глава.

Лозарството не е една случайна култура, която да може лесно да се замени с друга; в България тя ни се налага поради естествено-климатическите и почвени условия, които не са по силата на производителя да измени. При това топогра-

фическо и географическо положение на нашата страна, $\frac{2}{3}$ от територията на която са планини, възвишености и баири, под влиянието на един сух континентален климат, при изобилието на толкови бедни, варовити, твърди и сухи почви, които покриват склоновете и подножието на Родопите, Средня Гора, Балкана и бреговете на Дунава, при множеството бърда и височини из нашите полета, в които други земеделски растения не могат или мъчно успяват, които и не са обитатели на тази земя, даже и най-вжрлите противници на алкоола, щяха да развждят лозята. Не по малко от един милион декари такива земи имаме, които лозята завземаха преди филоксерата, негодни за други култури освен за лозя.

Распределението на лозята по притежание ни характеризира една собственост напълно деморкатишна. При старото лозарство почти всяко домакинство, с изключение на районите в които лозата не вирее, притежаваше по едно парче лозе. Това постепенно трябва да се стремим да постигнем и при новото лозарство. У нас лозарската собственост е дребна, притежанията са малки, ние немаме такива големи стопани на лозя с стотини хиляди декари, каквито се срещат по други страни. Какво грамадно стопанско значение представлява лозарството за нашия народ, може да се съди от много факти. За градските занаятчии и дребни търговци, за много чиновници и други интелигентни хора, то е едно постороно занятие, което, чрез използване на личния труд в семейството и подпомогнати от наемни работници, увеличават доходите си и подобряват благосъстоянието си. В селото малоимотните и дребни собственици, както и селската интелигенция, намират най-широко приложение на своя труд и своето умение в лозарството. Каго една високо интензивна и доходна култура лозарството, особно днешното — американското, в което индивидуалните способности и знания на стопанина са от голямо значение за нейния успех и най осезателно могат да се проявят, може най-добре да привлече и ангажира онази интелигенция, градска и селска, която няма вжде другжде да вложи своя труд и да им създаде един сигурен и охолен поминък. Продуктите на лозата: виното и ракията, са предмет на една широка търговска обмена, която прави голямо оживлен и е дава работа и препитание на много хора и се отразява чувствително вжрху икономическото състояние на страната. До-

статжчно е да се направи сравнение в много лозарски центрове за последните 3 години от които пжрвите две (18 и 19) се отличаваха с едно големо плодородие на лозята, а последната (1920) с сжвсем слабо плодородие, за да се види каква грамадна разлика се чувствува в живота, в тжрговията и движението по тези места; защото един град като Ловеч напр. е лишен от 7—8 милиона лева от грозде и вино, които пари, ако беха влезнали в града, положението щеше да бжде сжвсем друго. Виното и ракията дават така сжщо един значителен приход на Джржавното сжкровище, както и на общините, от разните налози с които са обложени. Сжщото може да се каже и за овошарството.

Какво ще стане с един Сухиндол или една Бела-Черкра, без лозя една Станимжжа или Перушица, Сливен или Чирпан, Враца или Ловеч и толкос още други градове и села пржснати на всежгде из нашето отечество, на които единствения източник за поминжк е лозарството, всеки може да си представи. Ще настжпи такава мизерия и такава немотия, че ще се появят много по лоши последствия от самия алколизжм. Когато при разумни мерки, ние и лозарство цветуще може да имаме и алкоолизжм да не сжществува. Пред страхжт на една вжображаема опасност, която тендециозно се надува и преувеличава често пжти от демагогия и увлечение от хора, които заключават за нашата действителност от София, гдето, като гледат че бирарии и кржчми сж постоянно пжлни,¹⁾ без да сж влизали или живели некога в село, мислят си че на всежгде бжлгарарския народ само в кржчмите стои и пие! А не знаят, че летно време човек не може да срещнем в село, а зимно време селяните действително се сжбират по кржчмите, защото те сж едничките места, гдето могат да се срещат и разговарят по всички злободневни вжпроси. Разбира се, пият некои, черпят се, често пжти се и развеселяват, но това е далеч още от пиянство и алкоолизжм. С повдигане сжзнанието и културата на народа и разпространение на просветата, ще изчезне всекаква опасност от тех. Требва да се признае, че каквото и да се прави, каквито мерки и да се вземат, употреблението на спиртните питиета нема да изчезне. В сжединените щати преди 2 години забраниха приготвлението и употреблението на всички спир-

¹⁾ От хора повечето вжнкашни и проходящи, които времено са дошли в София.

тни питиета. Некои мислят че това е направено от морални сжображения да се предпази американския народ от алкоолизъм; други, обаче, сжзират в тази мерка чисто икономически цели, — да се спре вносожт на едно големо количество спиртни питиета, особено вино, най сжжпоцените Бордо и Шампанско, които идат от Европа, главно от Франция. До колко, обаче, това запрещение е дало резултат в отоношение пиенето, показва факта, че всичкото грозде в Калифорния през 1920 год. е било прекарано в Шатите с камиони от богаташите, които правят вино в домовете си и че таз година цената му е повишена с 20% и е ангажирано още преди гроздобера. Наши работници, които се вжрщат от разните крайща на Америка разправят, че макар да нема кржчми, там се пие сега много повече и всежгде може да намериш каквото искаш пиете, защото всека кжща е станала на кржчма.

Вижда се, че всички старания на моралистите и хигиенисти нема да дадат никакъв чувствителен резултат в борбата против алкохолизма. Като че ли человетството чувствува една органическа нужда от спиртните питиета и иска да пие. Това е било през течение на вековете от най-старите времена на историята. Виждаме че всички народи и племена и най-дивите са измислили от нещо да си правят пиете. И задачата на на джржавата и на ржководящите хора не трябва да бжде едно абсолютно спиране употреблението на спиртните питиета, а да гарантира на консоматорите най-чистите, безвредни, здравословни и натурални от тех.

В. П. Маринов.

Н. ДЕЧЕВ.

Време за резане на лозята.

Много спорове и теории сжществуват у нас за времето на резидбата. Грешки много се направиха от бжлгарския лозар по отношение времето за резане на лозата. Резаха есен, резаха пролет, рано и кжсно, и грешките си следваха една след друга, — нещо което и сега даже сжществува в некои крайща. Всичко това се джлжи от желанието да се получи повече плод от колкото трябва. Мислеше се, че американ-

ската лоза трае само 10 — 15 години и бързаха да я използват през този кратък период. Там сж причините за грешките.

Резидбата, в основата си, с малки изключения, не е нищо ново зи новото лозарство. Времето за резане по никоѝ начин не трябва да се изменява за онези местности, кждето джлговечната практика и опити сж установили това.

Умението да се реже лозата, не е достатчно на един модерен лозар, — той трябва да знае и кога да реже. Животът на лозата е определил, че времето за резане е *от като опадат листата до новото им покарване*. Това, обаче, за нашите условия не може да се приложи. У нас е уставеновено (определено) от опит, че времето за резане е пролет и есен.*) Кое от двете времена да се възприеме, — зависи от климатическите и почвени условия, изложението и положението на лозето и сорта на лозата.

1. Пролетно резане. Тази резидба е най-разпространена у нас, както у старото лозарство така и у новото. Кога точно да се извърши тая на прлет, не може да се определи, нито посочи дата. Това зависи: а) от пролетните слани; б) от силата на лозата; в) от сорта и г) от желанието на лозаря да получи ли повече плод.

Там, гдето падат кжно пролетни слани, ранната резидба трябва да се избегва, като се чака преминаването на последните. За постигане на това, налага се задържане развитието на лозата за няколко дни, а това ще стане сж кжното отриване (отгрибване).

Колкото лозите сж по-слаби, толкова нуждата от ранната пролетна резидба се налага. С това се преследва избегването на сокоизтичването, ако за това позволяват условията, разбира се. Обратно, колкото лозите сж по-силни, резидбата да става по-кжно.

На рано развиващите се лози, резидбата сжщо трябва да стане по-рано по горните сжобржения и необходимост, и обратно. —

2) Есенно резане. Поради добрите резултати, що е дала есената резидба в известни местности, тя заслужава внимание. Едно само трябва да се знае, че не всекжде може да се при-

* В варненско ние години подред рязахме, и нашенски и облагородени лозя, през зимата и то с много добри резултати. (Б. Р.)

лага и даде добри резултати. Тя може да се прилага с успех в местности по-топли, сухи и където не падат късни пролетни слани, а лозите виреят слабо. Това резане се налага особено за младите — едно — две годишни лозя, от които не очакваме плод, а преследваме добро развитие.

Добрите страни на есенното резане сж: а) икономическото му извжршване, б) никакво плачене на лозата, — обстоятелство много важно за засилването ѝ и в) плодородността се увеличава. Тези добри страни, обаче, не трябва да заблуждават лозаря, защото може да бжде измамен. При неотговорящи условия трябва да се има предвид, че това резане дава плачевни резултати. Ето защо преди да се приложи тази резидба, трябва да се проучат добре условията, за да не се доде до разочерование.

3) Подготвително есенно резане. Там, гдето не може да се приложи есенната резидба на старите лозя, по една или друга причина, се предприема тжй нереченото почистване. То се сжстои в премахване на всички излишни чепове, пржчки и рамена, които на пролет с резидбата би требвало да премахнем. Добрите страни на това почистване, или както го казват *подготвително резане*, са: а) избегва се големото сокоизтичане и големите рани вжрху лозата, ако това се извжрши на пролетта; б) чувствителната икономия в време и средства, които на пролет сж скжпи: знае се, че много по-вече време и труд се изразходва за почистване на една лоза от излишните пржчки, чепове и рамена, отколкото порезването на потребните пржчки. Почистени лозите през есента, резидбата им на пролетта е на половина, даже по малко. На резача през пролетта не остава друго, освен да пореже оставените пржчки на нужните пжпки. Тук не се губи много време, което е много по ценно за лозаря, от колкото през есента.

Почистването трябва да става от опитен резач. Това нещо непременно трябва да се спазва, тжй като с почистването резачжт ще трябва да се справя с всички изисквания за една добра и праилна резидба.

И. И. ХРАНКОВ.

Гроздоберни мисли и сждения.

През време на тазгодишния гроздобер бях в Станимакка, гдето имах възможност да наблюдавам интересни работи и случаи. Така напр. при почване гроздобера — 26. IX., ценитете се очертаваха между 7.50—8 лв. за Памид и смес от другги грозда, а за Мавруд 50 ст. до 1 лв. в повече. Поради тезизи на пръв поглед високи цени, местните и външни закупвачичи на грозда решиха да се въздържат от покупки още повечече, че сведенията от Анхиало, Месемврия, а особено от С. България посочваха много по-низки цени — някъде до 3.50—3 л.л., като във видинско и ломско. За тези много низки цени в поюследните центрове сж повлияли, както и в миналите години, а сжщото ще бжде и в бъдаще, във висша степен, директнитете грозда, а особено „Отело.“ Ето защо аз, който нямам нитсто една лоза, много години сжм викал, викам и ще викамам на лозарите щото те, преди да говорят за закони и мержки против фалшификациите на натуралните вина, да викнат и и решат един път за винаги: *долу директните грозда особеннсно „Отело“ и подобните му, т. е. тези, които са силни на бояя, екстракт и танин, следователно сжставят чудесен материялял за фалшификация.* С други думи налага се на лозарите — собствения им интерес го налага, *да изкоренят всички директни лозови насаждения и да чакат до сждаването на „идеалния“ директен сорт грозде, върху който хибридиоритете в чужбина работят от 30—35 години, но още не сж го сждали и.*

Туй изкореняване е толкоз по-наложително, че гибеллното влияние на тези „дяволски“ грозда се отразява многого пагубно и в лозарските центрове, гдето няма директни гроздаца. Ами в София какво се върши? Някои докараха в бжчвици цели вагони „Отело“, от което ще правят цела година чор-р-балаци, които ще минават за вино...

Освен директните грозда, не по-малко страх причини у купувачите на грозда на високи цени и правянето на не по-малко фаталните за лозарството и за истинското ни виинарство петиоти. И, наистина, как един търговец или другг купувач на грозде няма да се страхува и да размишлява

преди да купи по 7-50, 8 и 9 лв. килограм грозда, който има сериозното и искрено желание да приготви *натурално* вино, когато знае, че едновременно с него мнозина лозари и търговци приготвят петиоти от директни и други грозда, които ще продават спокойно на много по-ниски цени от чистите вина даже и при 30 лв. килограм захар?! И защо търговците и сериозните винари *не искат* да видят право в очите злините, които са еднакво пагубни и за едните и за другите, а само хленчат и чакат манна? Защо едните и другите не посочват фалшификаторите и не спомагат поне морално за преследването им от онези длъжностни и *частни* лица, които имат присърдце тази работа? Ето напр. в Станимака аз лично се уверих, какво акцизния агент г. Никола Богоров в няколко дни бе успял да стресне фалшификаторите, понеже бе заловил у някои захар, а у одного даже открил 8,000 литри течност и каша от захарна тръстика, същевременно откри и други нередовности, като напр. пренасяне шара с преносителни, в които бе вписано „старо.“ Всичките тези случаи и работи, като частно лице и редактор на „Лозарски Преглед,“ аз можах да узная, но, с съжаление, трябва да отбележа, какво г. Богоров, който с действията си пренася полза както на лозарите тжй и на държавата, вместо да получи открито похвала и насърчение, както и всички други които действуват като него (като не се смятат плахо казаните му одобрителни думи от отделни лозари) от всичките лозари и *истинските* винари, има удоволствието (!) да се научи за оплаквания против него, разбира се от фалшификаторите, и *давление в мое присъствие* да отмени актове и пр. Ето положения и факти, които заслужават сериозно внимание и на лозари и на винари, а не едни — други да се обвиняват без да виждат общото си зло. Това е моето безпристрастно мнение, защото аз винаги съм вярвал и вярвам какво лозари и *сериозните* винари, па били и търговци, имат много допирни точки и взаимни интереси; *следователно те трябва да вжрвят заедно и да се взаимно подпомагат даже и тогава, когато в България ще имаме много лозарско-винарски кооперации.*

Друго. Тазигодишния гроздобер и начините на продажби и покупки на грозда ме наведе на мисълта, какво *най-справедливо* и целесъобразно е да се заведе практиката щото продажбата на гроздата *да се базира на захарното им*

сдържане или на градус, както за ракиите; защото, очевидно е, какво не е уместно и справедливо да се продава по същата цена грозде напр. с 17% захар, както друго с 18% или 20% и пр., което много лозари претендират.

Трето. И друг път съм говорил и писал, и сега го припомням, какво в интереса на лозарите и винарите е на пазара, за пряма консомация, да не се допускат долнокачествени, повредени и слаби вина, като напр. вина с по-долу от 7.5 до 8% спирт; защото такива вина имат и ще имат единственната заслуга — да подбиват цената на доброкачествените. И ето защо аз съм препоръчал и сега препоръчам такива вина да се дистилят за *винена* ракия, а заедно с туй постепенно да се иска и наложи за човешка консомация да се допускат само *винените и другите плодови ракии*, а спиртовите, добивани от зърнени храни, да се употребяват само за индустриални цели. Този последния въпрос е от грамадно стопанско-икономическо и държавно значение и заслужава сериозното внимание и на лозари и винари, на спиртовари, економисти и държавници. Същия въпрос е на разглеждане и във Франция напр. и другаде.

Н. ДЕЧЕВ.

Хибридизация на лозите.

Между многото грешки допуснати в нашето лозарство, според нас, може да се счита и не основаното проучване на хибридите. Използуването на разните добри качества на някои хибриди, в това или онова направление, употребяеми за подложки, не е напълно станало, а това е от голямо значение. Ето защо за успеха на бъдещия развой на лозарството ни, поместяме по-долу опитите, наблюденията и резултатите от хибридизацията на лозите на някои французки учени, с надежда да допринесем нещо на българския лозар.*)

Въвеждането на американските лози, като подложки във време филоксерната зараза (криза), много от тях се оказаха с недостатъци, които пречат за успешното им вирение в Европа. Желанието да се отстранят тези недостатъци, подбуди

*) Бележка преводача.

лозарите да търсят начини чрез кръстосване на разните сортове лози, които да удовлетворят по-вече нашите изисквания.

Опитите с хибридизацията на лозите са правени много по-рано от появяването на филоксерата в Европа: французките учени (Лон и Хенри Буше) в 1828 год. са си били поставили за цел да усилят боята на местните сортове грозда, които са кръстосвали с силни на боя сортове и получили доста ценни резултати.

В сегашно време хибридизацията на лозите преследва двойка цел: 1) чрез кръстосването на американската лоза с американската за да се получат нови подложки, които да могат устоява на филоксерата, да не страдат от варта в почвата, да имат добро прехващане при облагородяването с европейската лоза и лесно да се размножават чрез резници; 2) — чрез кръстосване на европейските сортове с американските за да се получат прями производители които, покрай казаните по-горе качества, да би давали доброкачествен плод и да не страдат от криптогамически болести, а (най-вече от Оидиум, Пероноспора и Блак-рот.

Хибридизацията се състои в пренасяне прашец от тичинките на едно растение на плодника на друго, когато последния достигне пълното си развитие и зрелост, т. е. когато калпачето на цветчето започне да се отделя. За тая цел необходим е прашец, който ще вземем от цвета, да е озрел и то не по-късно от този на втората лоза на която ще го пренесем. Ако това не може да стане по естествен път, то се прибегва по искусствен за да се забави или ускори развитието на цветовете. За да се ускори цъфтението на ресата, от която ще трябва да вземем прашец или дадем такъв, превива се клонката близо до повърхността на земята, или пък целата лоза се покрива с капак (сжд.) с прозрачни стени. Ако ли е нужно да се забави развитието на цветовете, засенчват се клонките или прещипват същите и то няколко пъти, вследствие на което се появяват странични леторасти (разклонения), които дават по-късни цветове. Най-после може да се използва влиянието на наклона и положението на лозето, тъй като на северния наклон и на по-високите места развитието на лозите и цветовете върви по-бавно от на южните и по-ниско лежащи лозя.

Като се отбележе клонката и чепката с цветозвезете, които определят за опрашване, чакаме разпукването на пияжрвите цветове. Тези цветове се премахват, като се оставят т на чепката от 30 до 50 цветчета още не разпукнати но наизреци, след което се започва премахването на калпачетата с помощта а на щипка. При слабо олавяне с щипките калпачето, люспичките които го образуват, се отделя от основата и опитната ржка лесно го сменя, като заедно с калпачето отнася тичинките. Ако ли тичинките не се вдигнат заедно с покривката (калпачето) тогава внимателно една по една се премахвават с щипката. Така се постъпва с всички цветчета а на чепката и веднага се предприема опрашването, като предварително се отрязва чепка с тичинков прах с напълно разтворени цветове и се оставят няколко минути на слънце да да се разтворят всички тичинки. След това изтръсва се е по възможност всички тичинков прах над чепките на втората лоза, на които тичинките са премахнати, като се внимава щото на всеки пестик да попадне прашец. За да бъдем уверени в това, трябва да прегледаме всичките пестици (плодници) с лупа, тжй като прашеца запазва своята сила дълго време (в сухо помещение може да се запази до следната пролет.) Щом е така, прашеца може да се събира предварително и постави на суха хартия и след това чрез подухване вжрху цветовете с пестици или напържване с четчица, работата е свършена. Опрашената чепка туряме в торбичка от тютюва да я предпазим от чужди прашец или издухване от вятра а поставения такжв и с това се побърка чистотата на опита. Торбичката трябва да има извжтре спирал от тжнка тел за да се приближават стените на торбичката до чепката. По някога за целта се употребяват стжклени цилиндри. След седмици или две чепката може да се открие и остави свободно да се развива, като се предпазва с телени мрежи от птици и др. случайни повреди

Напълно озрелите зърна от оплодените чепки се събират, семената се отделят, изсушават и така оставят до пролетта, когато тези семена се поставят в вода. Всички изплували над водата семена се изхвърлят като негодни, а другите се държат в водата от едно до две денонощия. Тжй омекналите семена се разтилат и избират, като се изсушават и стратифицират в пясък и в разстояние на 3—4 седмици,

при редовно поливане през два дена, семената са готови за посеване.

През месец март и април, в зависимост от климата и пролетните късни мразове да не би да измржнат младия разсад, семената се посеват в лехи на редове и то в рохкава земя и покриват с пясък. В редовете семената се поставят не по гъсто от 5—6 с. м., а ред от ред 12—15 с. м. Един месец след посеването на семената, те покарват над земята и до есента вече имаме разсад. На следната пролет разсада се разсажда в редове на разстояние от 60 с. м. до 1 м. стрък от стрък и ред от ред. Първата година разсада се окопава и почиства от плевели, тъй като последните отнемат влагата в почвата и пагубно се отразява върху младите незакрепнали лозички. Освен това младите растения много се нападат от криптогамически болести и за това първата година трябва да се обсипват с сера (тукюрт) и пръскат с бордолезов разтвор.

Наблюденията на французките учени (N. Bouchet, Millardet, Viala и Ravaz) над резултатите получени от хибридизацията казват: интересни различия между хибрида от близки сортове (метиси) и хибриди получени от кръстосани два различни вида тогава, когато у последните не се забелезва никакво непосредствено влияние на чуждия прашец върху развитието на плода, у метисите пък някои признаци от бащата могат непосредствено да се предадат на плода.

Така: при опрашването на бели сортове с прашец от червени, получените хибриди имат характерна особеност на последните — червената боя на сока се предава на плода от новите индивиди. Относително продуктивността на хибридите и метисите лози трябва да се каже, че у тех напълно се потвърждава и казаното от Чарлз Дарвина: „Способността към размножаване не зависи от родствената близост на кръстосаните индивиди — хибридите и метисите, даже кръстосани хибрид с хибрид могат да бъдат еднакво плодородни. Но в практиката не е удобно да размножаваме хибридите чрез семе“. Направените опити са показали, че лози получени от семена на хибриди много признаци на хибрида, които желаем да имаме, се изгубват — даже възвръщат към първоначалните — първородните растения. Поради това размножаването на хибридите правим чрез резници (вкореняване) и облагородяване.

Мжчно е да се предскаже какви резултати може да ни даде хибридизацията. Хибридите могат да приличат повече ту на бащата, ту на майката, ту на преунците си, а най-после могат да имат комбинирани признаци. Поради това необходимо е дълго време да се изследват свойствата на новополучения хибрид, според целта която гоним. Некои свойства, като: способност да се размножават чрез резници; доброто срастване при облагородяването; устойчивост на криптогамическите болести, могат да бъдат определени още първите години. Продуктивността на хибрида и качествата на плоддовете стават явни не по-рано от 3—4 години, но и този срок може да се скрати изкуствено, като присаждаме получените от семе лозички и то по-буйно растящите. Остава едно важно качество, изучаването на което изисква не по-малко от 8—10 години, — това е устойчивостта против филоксерата. За да се определи то, новият сорт се посажда в зарамена от филоксерата почва и всяка година се изследват повредите на корена, като ги сравняваме със сортове устойчивостта на които е изпитана.

В настояще време, благодарение на старанията на много учени, най-вече французките, имаме огромно количество хибриди за означението на които прието е да се показват родителите, като се поставя на първо место майката, а на второ — бащата. Така: *Riparia X Rupestris* е хибрид получен от опрашване пестика на *Riparia* с тичинковия прах на *Rupestris*; (*Riparia X Rupestris*) *X Berlandieri* е хибрид, който е получен от опрашването пестика на хибрида *Rip. X Rup.* с тичинковия прах на *Berlandieri*; (*Aramon X Rup.*) *X Karignan X Riparia* произхожда от два хибрида: (*Aramon X Rup.*) и *Karignan X Riparia* и т. н. Следователно названието на хибрида се поставя на хибридизатора и н-ра, под който хибрида е означен в неговия списък.

Макар, както казахме, да е мжчно да се предугадят качествата на хибрида, вжобще може да се приеме за правилоче на хибридите се предават само в повече типичните (виддовете) признаци на родителите, а непостоянните признаци на пример, които са получени чрез обработка (култура), обикновенно изчезват. Поради това при кръстосването на културните сортове с диви, например европейски с американски, качеството на последните, като по-постоянни, по-силно се пре-

дават на хибрида от колкото качества на европейските. Всички американски сортове в значителна степен при хибридацията предават своята характерна черта, например: *Berlandieri* увеличава устойчивостта към вурта; *Rupestris* я намалява, но пак усилва устойчивостта към филоксерата и пр.

При кръстосване на два сорта има тоже значение, кой сорт служи за баща и кой за майка. Забележано е, че бащата влияе главно за качеството на плода — вкуса, арома и боята, а пак особенностите на ржста повече се предават от майката; разбира се, че тези наблюдения не могат да се считат за общ закон. Така например: за филоксероустойчивостта бащата често има по-големо влияние отколкото майката. Хибриджт *Vinifera* x *Rupestris* притежава по-голема филоксероустойчивост отколкото *Rupestris* x *Vinifera*. По тая причина при хибридацията по-лесно е едновременно да се прави право и обратно кръстосване и после да се изпитват качества на двата получени хибрида. —

Растения добити от семена запазват само постоянните видове признаци на производителите, но всяко ново растение може да има и нови случайни особености, запазването на които често бива желателно. Такива случайни признаци, които не се предават при развжждането от семе, се закрепват чрез облагородяване и вкореняване. По този начин, като отберат клончета (резници) от лоза с желаните за нас особености, става възможно да подобрим качеството на хибрида. Или пак като отберем резници с по-големи чепки или с по-големи плодове, удава ни се да повишим продуктивността на сорта. По сжщият път можем да ускорим времето на узреването на плодовете и вжобще можем да получим много ценни разновидности (качества).

Кой от нашите лозари си е задавал за цел да използва тези качества на лозата? Кой си е поставял за задача да подобри някои качества на некой хибрид или местната (нашенска) лоза и използва по-нататжк тия качества? По тия причини правилно разрешение на адаптацията, афинията, нито пак в продуктивност и качествено отнвление на плода на лозерството ни не е станало, а това е от голема важност и значение за бъдещето на последното.

(Превод от руски).

Вижте ги.*)

„Когато се заговори за референдум и затваряне на кржчмите в Ст. Загора, когато нашите другари старо-загорци, макар и малки, но силни с сжзнанието, че служат на едно светло дело, започнаха неравна борба с кржчмарите, тогава в тяхна помощ се яви винаря — агроном г. Белчо Белчов и с една претенциозна брошура „Виното е храна“, се помжчи да ни се противопостави. В миналия брой на „Борба“ ние оборихме всички доводи, с които си е послужил за да защити тезата си. Сжщевременно и телеграфически и чрез списанието поканихме го на диспут на 10—11 юли в гр. Плевен по време на ученическия вжджржжрателен конгрес.

Вярвахме, че г. Белчо Белчов не ще пропустне този благоприятен случай и ще се отзове на поканата ни. Но той не дойде.

От страна на редакцията ни бе поканен на диспут и редактора на „Лозарски Преглед“, И. И. Хранков, който сжщо не се яви.

Вижте ги, това сж хората, които мислят да забавят успеха на нашето движение. Колко слаби и жалки са те.

Ние очаквахеме да дойдат и защитят своите позиции, но те, които несвесно крещат в печата, позорно дезертираха от своя джлг, нямаха куража да се покажат.

Вжджржжниците в Бжлгария си взимат добра бележка от поведението на защитниците на алкохола у нас и не могат освен да ги сжжжеляват за тяхната слабост и незначителност.“

БОРБА

(Препис)

Орган на Соф. Вжджржжрателна Дру-
жина от Родителско-Вжджпитателния
сжюз

Редакция
София, ул. „Патриарх Ефтим“ № 77.

8. IX. 1921 година

До Редакцията на сп.
„Лозарски Преглед“ Тук.

На № 710/1921. В отговор на писмото Ви под насрещния номер сжобщаваме Ви, че нашата покана Ви е изпратена по човък още на 8 юли т. г., преди да заминете за странство, така че нам ни се вижда чудно вжджражжението, че сте я получили след завржщането Ви от странство.

Благодарим Ви за любезността, която сте имали с изпращането в редакцията на книжката „Виното е храна“. Ползу-

*) В. „Борба“, година I, брой 10, септември 1921 г. София.

ваме се от случая да привлечем вниманието Ви върху статията под същото заглавие публикувана в брой 9 на „Борба“.

Прилагаме към настоящето неизчерпаните броеве на списанието ни, като Ви молим да ни изпращате сп. „Лозарски Преглед“ в замена.

Редакция „Борба“

Редактор: Иосиф Исаков.

РЕДАКЦИЯ И АДМИНИСТРАЦИЯ

на

Сп. „ЛОЗАРСКИ ПРЕГЛЕД“

№ 748

гр. София, 10. IX. 1921 г.

До редакцията на в „Борба“
ул. Патр. Евтими, 77. Тук.

Писмото Ви от 8 того получихме и останахме крайно-очудени не от *умишленото* Ви настояване, гдето уж не сжм се явил, но от джрзостта Ви, гдето, макар че знаехте много добре какво по него воеме отсъствувах от България, сте си позволили в брой 10 на вестника Ви и си позволявате да лансирате *лжжливото ви обвинение* за че сме позорно дезертирали от джлга си. До сега ние все допушахме, че Вие сте горе-доле морални хора и си служите с почетни средства за борба, но от последното Ви писмо и от писаното в вестника Ви от този месец се уверихме какво Вие, безсилни да застанете *на здрава основа* и да си служите *почетно и с факти* в борбата Ви, измислювате болнави и фантастични претексти, с които *преднамерено и фарисейски се силите да заблуждавате децата и протестантите Ви*; не ние, а Вие несвестно и болнаво крещите и *с голяма мжка тжрсите на всякжде „верующи“*.

Ето защо като отхвърляме с презрение и възмущение нахалността Ви да лжжете читателите Ви, *по който начин се надевате да печелите евтина слава и победа*, поканваме Ви да благоволите и додете*) да Ви покажа паспорта ни, от който, ако сте честни хора, ще се уверите в онуй, което вече Ви сжобших, т. е. че аз бях заминал за чужбина на 11.VI. и се завърнах на 30.VII., след което, тоже ако сте честни хора, да опровергавате лжжливото Ви сжобщение.

Без да Ви завиждаме за маниерите и средствата Ви за борба — с такива си служат само хора несигурни с фактите и действителния живот, пак Ви заявяваме, че ние предпочитаме *да вървим с живота* отколкото да плуваме в облаците и да гоним ветровете и вярваме какво той — живота, ще отдаде следуемото си нам и вам; защото ние не насилваме никого да пие вино, ако той смята по „вашата“ теория, че е отрова, но сжщо тжй ние разбираме, че *Вие нямате право да пречите на онези, които искат да го употребят; нека всеки свободно разполага с себе си, с сжвестта и желанията*

*) До днес, 10. I. 1922 г., никой не се яви при нас.

си. При туй подчертаваме още, какво напразно се силите да се гаврите и усмивате нашите скромни личности, защото *ниие нищо не изобретяваме, нито извжртамее фактите, както Ввие правите; ние всичко земаме от велики и известни учени, миедици, физиолози и хигиенисти, които никои сжвестен човек не смее да упрекне в невежество.* Прочее продължавайте с маниерите и средствата Ви по Вашия път, а ние ще продължаваме по нашия.

На край считаме за уместно да Ви сжобщим, че, след констатирания Ви непочтен начин за борба, ние се отказваме да вярваме в Вашата добросжвестност, следователно откаазваме да се разправяме повече с Вас с писма. По вжпроса всичко сме поместили и ще поместяме в „Лозарски Преглед.“

Редактор: И. И. Хранков.

Бележка: Като допълнение на гореизложеното ни, ние молим бжлгарските вжздржатели и невжздржатели да прочетат горния ни отговор до редакцията на в. „Борба“ и с пжлно сжзнание на фактите *сжвестно* да си направят заключението за тях и за нас. Кжм казаното вече длжим да добавим, че никога и никжде от 15 години ние не сме защитавали алкохола, а сме писали и говорили, *че умереното пиене на гроздозово вино е не само полезно, но и потребно;* туй е отдавна доказано от много *чуждостранни миедици, физиолози и хигиенисти, компетентността на които е всеизвестна,* но ннашите „наричащи се“ вжздржатели предпочитат да атакуват нашите скромни личности, *за гдето си позволяваме да цитираме необорими данни и факти,* а не и самите учени; тогава, разбира се, е един начин за хвжряне прах в очите на наивните и „верующите“ вжздржатели. Тук е уместно още да се постави на „лжжевжздржателите“ ни (истински такива едва ли има) вжпроса: *защо те с такава стржв и джрзост си позволяват да пречат на хората свободно да се ползват сот всичко онуй, което им е угодно?* С други думи *защо те, ако учението им е разумно и логично, не оставят хората свободно да го вжзприемат, а тжрсят и искат диктаторски да го налагат?* Нима мислят те, че има тжй прости хора в днешно време *та трябва други да ги учат да пасат или не трева, да ядат или не месо, да пушат или не тютюн, да пият или не вино и т. н?* И ако могат да мислят подобни работи, *защо проповедниците им не си служат честно в борбата си спрямо противниците им,* а, напротив, угпотребяват недостойни измислици и фантазии? Е ли всичко туй доказателство за силата и непорочността на тези хора? И *защо редактора на „Борба“, след като си позволил да лжже читателите си, не благоволи да се отзове на поканаата ни? Нека, обаче, той бжде уверен, че ще намерим случай да го избличим за нечестните му деяния спрямо нас.*

До Г-на
Министра на Финансиите
София.

ИЗЛОЖЕНИЕ

ОТ КООПЕРАТИВНОТО ЛОЗАРСКО
Д-СТВО „ЛОЗА“ СТАРА-ЗАГОРА.

Господине министре,

При прилагане закона за данжка върху общия доход, финансовата администрация в Стара Загора, без да изучи щателно условията на лозарството в Стара Загора, е обложила собствениците на лозя, вкоренилища и маточници с данък върху чист доход, който няколко пжти е по-голям от истинския. За основа при облагането, финансовата власт е приела, че от един декар земя има следния чист годишен доход: от маточник — 20,000 лева, от вкоренилище (присадени лози), — 30,000 лева и от американско лозе — 4,000 лева. Ако финансовата власт би си дала труд да провери на самото място, да изслуша заключението на вещи лица или най-малко да ѝ взела мнението на държавните агрономи-специалисти, би се сама убедила, че тия цифри са много надуты и няколко пжти са по-големи от действителните приходи. И за да Ви убедим в правотата ни, позволяваме си свободата да разгледаме въпроса по-детайлно.

1) *За маточниците.* В един декар маточник има най-много (400) четиристотин кютюци (главини), от които от всеки един се получават максимум по 25 резника, или от един декар максимум 10,000 резника. Тук трябва да се отбележи, че това производство е максималното и се отнася само за сорта „Шасла Берландиери“ и то за пжрвите няколко години. Другите сортове „Монтикола“, „Мурведжр“ и пр. не могат да дадат толкова. Всичко зависи от почвата, сорта и възрастта на маточника. До пет годишната възраст маточника е в своята най-голема сила, след това постепенно отслабва и след дванадесет години е вече негоден. Но да приемем за база, че един декар дава средно 10,000 резника. Цената на един резник е за сорта Берландиери 60 ст., а другите 40 — 50 ст. парчето. Така че целото производство от един декар струва

бруто максимум 6,000 лева и от него ще трябва да се направят направените разноси. А финансовата власт е поставила като чист доход от декар 20.000 лева. Не знаем от къде е черпила тая власт същите сведения, но ако е верно, че маточника на г-жа Стаменова и е послужил за база, държим да отбележим, че тоя маточник е голем три декара и пет ара, а не един декар и осем ара, както го счита финансовата власт, че той е най-добрия маточник в Стара Загорска околия, служи за образец дори на съседните околии и най-сетне, че той е с сорт Шасла Берландиери. А за да бъдеме справедливи при облагането, властта беше длъжна да вземе за основа *верни данни* и стопанства с средно производство.

2) *За вкоренилищата.* Истината е, че в един декар се вкореняват около 10,000 пръчки. Но всички не излизат годни. Обикновено 70 — 75% са повредени. И когато се получат 30% присадени пръчки, тоя % е задоволителен, той е и обикновенния. Така че от 10,000 вкоренени пръчки, се получават годни за продан само около 3,000, които се продават по 5 лева парчето = 15,000 лева. От тая сума трябва да се извадат разноските: покупна цена на 10,000 гладки пръчки по 60 ст. = 6,000 лв.; присаждане, утопяване, вкореняване и летна работа — по 40 ст. на парче = 4,000 лева, или всичко разноси 10.000 лева на декар. Остава чист приход 5,000 лв. А финансовата власт счита тоя приход 30,000 лева. Трябва да се отбележи, че % на производството зависи от качеството на материала, вкоренилището и изработката: колкото по-малко количество се работи, толкова % е по-голем. Така че посочения от нас 30% е обикновения и той се смета за задоволителен.

3) *За лозята.* Дохода от американското лозе зависи от сорта, почвата, обработката и възрастта му. Едно лозе от един декар, средно качество, може да даде до 1 кгр. грозде на главина. В декара има 500 кютюци, или всичко 500 кгр. грозде. Едина килограм се продаде средно по 6 лева. Целото пространство струва значи 3000 л. От него следва да се извадят разноските по обработването му — 1200 л.; така че чистия доход е около 1800 лева на декар. А финансовата власт счита 4000 лева. Да се не забравя, че има случаи от 10—12 декара лозе да се получават 2—3000 кгр. грозде

Господине министре,

Това е фактическото положение на лозарството в Старо-Загорска околия. Явно е, че облаганията, които финансовата власт е направила, са непоносими и ще се отразят гибелно върху стопанствата ни. Новото лозарство едва сега се заражда и развива в Старо-Загорско. То даде вече поминжка на една голема част от населението на града и околните села. Дълг на държавата е да го поощри и подпомогне, а не с непоносими данъци да го унищожи.

Обръщаме се към Вас, като най-висш представител на финансовата власт и като наш съгражданин, и Ви молим да наредите до подведомствените си органи да ревизират направените облагания по данжка върху общия доход, като ги намалят до нормите, които посочихме по-горе. Молим Ви да наредите да се направят нови най-подробни изучавания по въпроса, да се изслушат заключенията на специалисти и вземе мнението на държавните агрономи и тогава да се направят облаганията.

В надежда, че тая молба ще намери законната ваша закрила*), молим Ви, Господине Министре, да благоволите и приемете уверението ни за искренното ни почитание.

Председател: Ст. Станов.

Касиер-деловодител: Х. Колев.

Разни.

Днес, 6. X., гроздобера превърши. При продължителната суша и небивалите летни горещини, които повредиха една малка част от лозята, тазигодишната реколта беше много добра. Количеството привиши минало годишното, а качеството бе отлично. Измерена обща шира по гжстота даде, в повечето случаи, над 18-о а много грозда дадоха 20 до 22. По малък процент от Кортенските грозда дадоха съседните села: Сжд. Поле 16 до 18, Асеновец от 16 до 20 и Караново от 16 до 22. Пазарят беше много лош — мизерен. Гроздобера продължи 12 дни при 5—6 дни за миналата и др. години. Всички търговци — купувачи на местни грозда, бяха местни

*) С отделно писмо Сжюза е подкрепил горното изложение, но дали Ст.-Загорските лозари са получили удовлетворение, не ни е известно. (Б. Р.)

винари — от Кортен и Н. Загора. До края на гроздобера, свашайки положението на производителите, купувачите се въздържаха и правяха покупки при цени низки и условия каквито те — купувачите, си определяха. Много производители, с големи молби, си дадоха гроздето на изплащане до — Георгиевден, защото не бяха готови да си го наляят. Акционерното дружество „Лоза,“ основателните членове на което са по едри лозари от гр. Н. Загора, купи на по добри цени 8 до 8:60 лева доста грозде, като поддържаха тези цени 3—4 дни. Щом дружеството „Лоза“ си набави нужното количество грозде и спря купуването, цените на гроздето спаднаха от 7:50 до 6:50 лева кгр.

Кризата, която лозарите прекарват от тази годишния пазар на гроздата си и играта, на която бяха изложени от разните купувачи, ни даде да разберем, че спасението ни не е при никой, макар и най честен купувач и платец, — търговец винар, но е в самите нас — в производителите, в производителните кооперации. Ето защо местната кооперация „Защита“ още от сега взема мерки за основата на една кооперативна изба. Надявам се, че предприетото от кооперация „Защита“ ще бжде доискарано до край, че обвинението ни в кжса памет не ще намери място в този случай, защото тя не може да бжде толкова кжса, щото да забравим потжпканите си интереси и гаврата, която тази годишния пазар на гроздето ни нанесе; още повече като се има предвид и самите инициатори на предприятието.

с. Кортен (Ново-Загорско), 6. X. 1921 г

Г. Прокопиев.

Гроздобера тази година в Пазарджишко мина твърде шумно. Лозарите набраха доста много и пжрвокачествено грозде, което продадоха на силно високи цени — от 6 до 8:5 лв. кгр. франко лозето.

Тази година, като никога, се прави разлика в качеството на гроздего, в зависимост най-вече на неговия % захарност. Така по-слабите полски памидови грозда от 14—18 % захар като в селата: Белово, Сарамбей, Миненкйово, Динката и др. и маврудовите такива в Куртово-Конаре, Ново-село и др. минаха по 5:50 до 7 лв. кгр., а пжрвокачествените прочути чисто памидови грозда от баирестите местности на селата: Згарлии, Батуля, Кара-Бунар, Кара-Мусал и Калугерово от 18 — 25 % захар, минаха по 7:50 и 8 лв. килограма.

Както вече споменахме, по качество гроздата ни вжобще са отлични, така мжста дохожда средно 20 — 22 % захар, а на места, като в с. Згарлии и Кара-Бунар, се срещаха често и грозда с 25 и 26 % захар.

Паметник за падналите французки агрономи през световната война. По инициативата на дружеството на бив-

шите студенти от Народния Земледелски Институт в Париж, е била открита подписка за въздигане паметник на падналите през войната агрономи излезли от този институт, откриването на който е станало на 22 май м. г. в присъствието на председателя на Републиката. Министра на Земледелието, професорите и студентите от Народния Институт, бивши и настоящи, както и едно голямо число видни личности, генерали, депутати, професори и висши чиновници и множество граждани. При обявяването на мобилизацията в Франция сж постъпили в редовете на армията 1200 души инженер-агрономи свършили Земледел. Институт, от които 310 сж загинали за защита на отечеството през време на войната, за чиято слава и чест се въздига този паметник в градината на Института. Нема народ, който тжй да почита и уважава своите заслужили хора и да увековечава техната памет, както французския! През балканската и световната война загинаха за отечеството няколко десетки бжлгарски агрономи, едни от тях с извествни заслуги за нашето земледелие и никой не се намери по некакжв начин да почете техната памет макар и най-скромно! Бжлгарското Землед. дружество беше зимало инициативата да събира сведения за тех и да издаде един траурен брой на сп. „Земледелие“ в техна чест, но неизвестно защо не може да изпжлни този си джлг и всичко се забрави.

V.

Забранен внос в Франция на американски лози. Производството на гладжк и облагороден лозов материал в Франция бе много силно развито преди войната и то е сжставлявало винаги предмет на голема вжтрешна и вжншна тжрговия, като даваше поминжк на едно големо число хора. През време на войната това производство западна, маточниците бидоха занемарени, а много от тех се изкорениха. Като резултат от това положение, от свжршването на войната насам от една страна се появи силен устрем за правяне нови лозя вследствие високите цени на лозовите продукти, от друга — по липса на материал в страната, се засили вносжт от странство главно от Испания, което застрашаваше бждащето на това производство, а при това и на самото лозарство пред вид на несигурността в автентичността на сортовете подложки. За да се предотврати подобна опасност, проф. Виала от името на лозарската група в камарата внесе едно предложение да се запрети всекакжв внос на американски лози и резници от странство, което на 15 юли е било прието от камарата и сената.

(Из „Revue de Viticulture“)

М-в.

ХРОНИКА

В кн. 7—8, стр. 206, ред 2, е писано: „За второто пржскане може да се чака до пжрвата атака“... Кждето вместо „до“ трябва да се чете преди, т. е. да се пржска преди момента за появяване болестта.

В сжщата кн., стр. 229, ред 30 вместо „от един хектар“ да се чете от един декар.

Сжжрбна вест: на 12.X. т. г. в гр. Каваклии се е поминал г. Христо С. Георгиев, родом от гр. Севлиево. Покойният бе един от пжрвите ни учители по лозарство-винарството, бивш главен инспектор по лозарството при Министерството на Земледелието и автор на обширно ржководство по винарството и друго по лозарството. Сжжртта го постигна като управител на каваклийския джржавен лозов разсадник. Като учител и човек, ние запазваме от него най-добри спомени. Мир на праха му и вечна му память.

Тоже на 9.XII. в гр. Плевен се е поминал внезапно г. Лука Вжжаров, еджр лозар с добре наредена винарска изба и председател на сжжюза на бжлгарските лозари.

Покойния се ползуваше с добро име и уважение. Лека му пржст и вечна память.

В Франция тази есен рани и неочаквани студове, през ноември 5—7 и 21 до 24, са причинили значителни повреди освен по маслините и други растения, но главно по лозята. Особено чувствителни повреди са станали в Ю. Франция при студ —12 до 13° С. Значителните повреди се джлжат най-много на факта, че студовете са заварили и изненадали лозите в вегитационно положение, което пжк е било следствие на буйност-

та на много лозя, а от друга страна на кжсните есенни джждове, които дали силен импулс и продължили ржстенето на лозите.

Тжй или инжк важното е, че на някои места всичките едногодишни пржчки и пжпки по тях са унищожени, а в някои центрове и рамнатата са повредени.

Понеже в предидущите книжки на „Лозарски Преглед“ бяхме обещали да джржим читателите ни в течение по вжпроса за отричане действието на синия камжк против лозовата переноспора, като в замена професор Villedieu (Вилдио)) бе препоржчал пржскането с разтвор от вар и глинен сулфат; понеже на времето си този вжпрос подигна голям шум и тревога между всички лозари в Франция, считаме за джлг да сжобшим на нашите лозари следното самопризнание на самия професор Вилдио*): „Аз джлжа на читателите ми това тежко признание: формулата за разтвор от глинен сулфат и вар, която им бях препоржчал тази година за опит в малжк размер в лозята им, е дала на всякжде плачевни резултати“.

Поуката пжк от това признание на професора е, както бележат френските лозари по адрес на сжщия учен, че, преди някой лабораторен опит и наблюдение да се показва на яве и да се препоржча на лозарите, земеделците и др., трябва автора или авторите му да го опитат и приложат сами и на открито в голям размер. Подобен на горния неудачен опит ние имахме, по вжпроса за борбата с филоксерата, с наблюденията на нашите професори г. г. Попов и Иоакимов, които сжщо на времето си дигнаха голям шум, тревога и недоразумение.

*) Из сн, Revue de Viticulture, 6 окт. 1921.

ПОКАНА

СЖЮЗЖТ на българските лозари-винари съобщава, че II редовен конгрес ще се състои на 30 и 31 того в стопанското училище „Мария-Луиза“, София, ул. Алабинска.

Настоящата I кн. от VII година на „Лозарски Преглед“ се изпраща само на платилите миналата година абонати. Който желае да получава списанието, трябва да предплати, защото днес всичко се върши в брой. Ето от 1921 г. се дължи 12000 лева за хонорар на сътрудниците и за заплата на редактора от септември до края на годината нито стотинка не е дадено. Нека всеки разумен и сериозен лозар разсъди за горното положение.

От редакцията.

Лозари и винари, четете „Лозарски Преглед“ и давайте обявленията и рекламите си чрез него.

За Г-на

Р-во „Дзласие“

г. Плевен.

ОТКРИВА СЕ ПОДПИСКА ЗА СПИСАНИЕ

„ЛОЗАРСКИ ПРЕГЛЕД“

ГОДИНА VII (1922)

ОРГАН НА СЖЮЗА НА БЖЛГАРСКИТЕ ЛОЗАРИ-ВИНАРИ.

Списание „Лозарски Преглед“

се урежда и издава в София с сътрудничеството на специалисти-агрономи (лозари-винари) из цела Бжлгария.

Годишния абонамент е 40 лв. предплатени за 20 печатни копия.

Всичко що се отнася до списанието, като: ржкописи, пари, запитвания и др., да се изпраща до редакцията —
София, ул. „Гурко“ № 18.

Списание „Лозарски Преглед“ ще съдържа:

1. Уводни статии от икономически характер по навременни въпроси.
2. Статии по лозарството — сезонни въпроси.
3. Статии по винарството — „ „
4. Статии по лепиниерството — „ „
5. Сведения от кореспонденти от всичките центрове на Бжлгария за състоянието на лозята.
6. Извадки от научни трудове — наши и чужди.
7. Рецензии и трибуна.
8. Сведения из живота на лозарско-винарските дружества, кооперации и пр.
9. Въпроси и отговори. Последните в форма на практически съвети.
10. Бюлетин за пазарните цени на лозарско-винарски продукти и материали у нас и в странство.
11. Хроника.